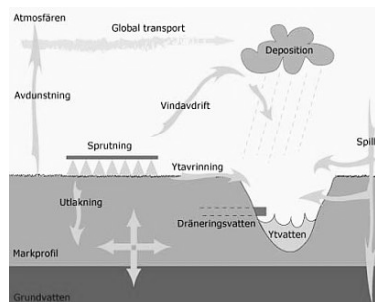

Växtskyddsmedel i miljön

Jenny Kreuger & Willem Goedkoop
Inst. för mark och miljö och Inst. för vatten och miljö, SLU

*Framtidens växtskydd, vilken väg vill vi gå?
KSLA, Stockholm, 8 november 2011*

Spridning i miljön

MILJÖÖVERVAKNING PESTICIDER

- Start 2002
- Ytvatten – bäckar & åar
- Sediment – bäckar & åar
- Grundvatten (2003)
- Nederbörd (+ luft från 2009)

Vattenprovtagning i avrinningsområden

- Automatiska provtagare
- Tidsstyrd provtagning (1 delprov var 80e min under 1 vecka), även flödesstyrd provtagning i ett område
- Veckoprover under växtodlingssäsongen maj-nov (20-28 prov/år)
- Kontinuerlig mätning av vattenföringen

Odlingsinventering

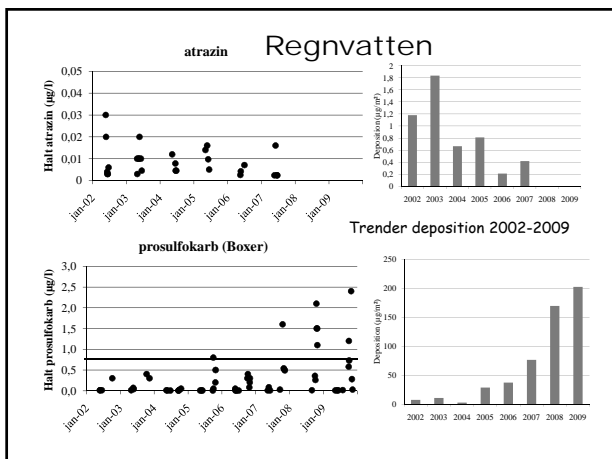
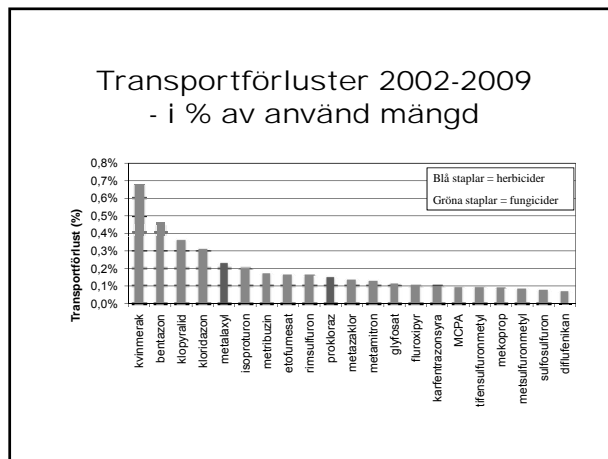
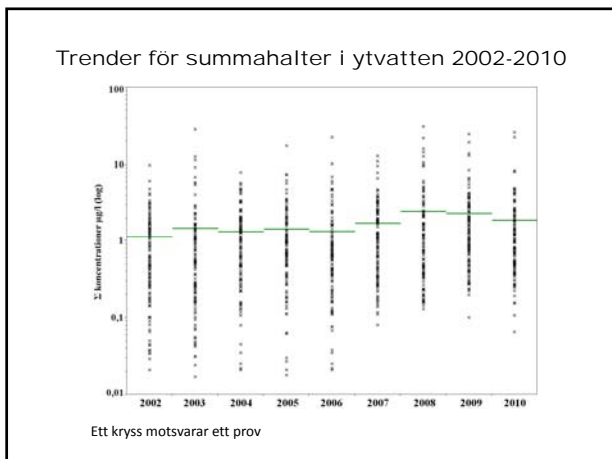
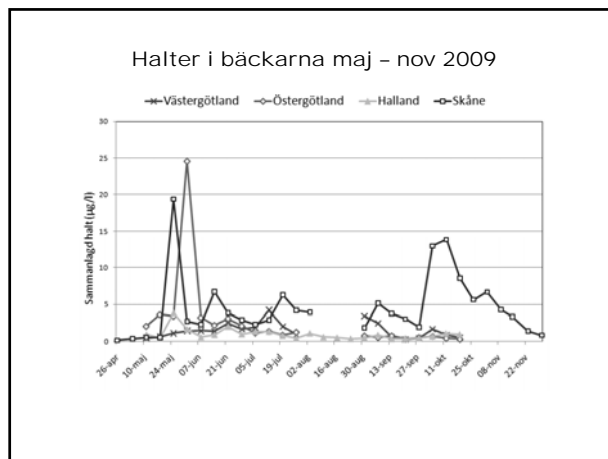
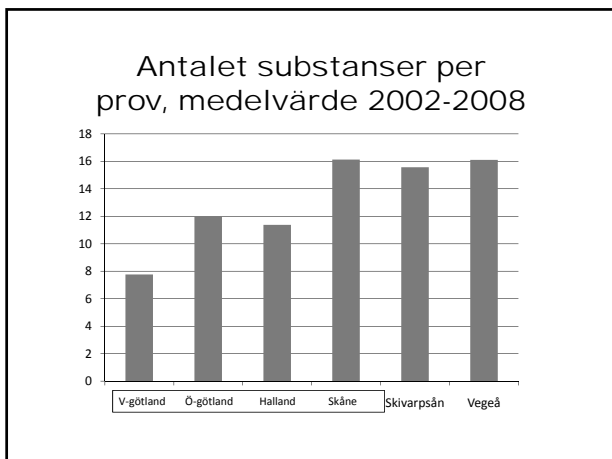
- Årliga intervjuer med lantbrukarna i områdena
 - Grödor, användning av växtnäring och växtskyddsmedel – vilka medel, när, var och hur mycket?
- Viktigt underlag för att kunna koppla användning vs förekomst i vatten

Analyser

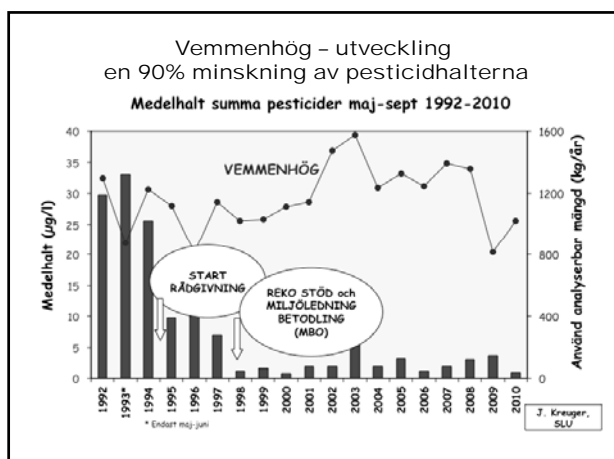
- Målsättning att analysera de bekämpningsmedel som används i jordbruket i halter som är relevanta för biologiska effekter i miljön
- Analyserna inkluderar f.n. ca 120 pesticider och nedbrytningsprodukter i vatten och sediment
- Dessa substanser utgör ca 90% av den försålda mängden i Sverige, inkl. även numera förbjudna substanser
- Detektionsgränser ner till ng/l-nivå för flertalet

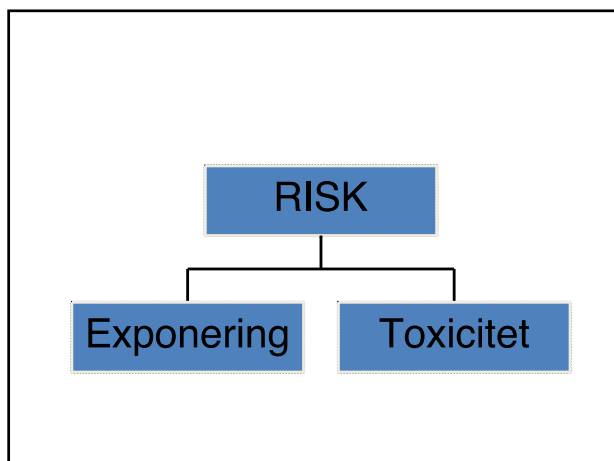
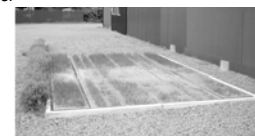
Vemmenhögprojektet

- Undersökningar av pesticider i ytvatten från ett avrinningsområde i Skåne
- Start 1990, nu 20 års data

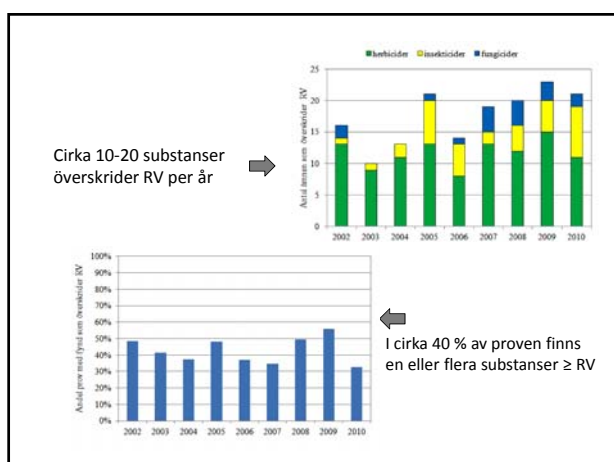
Varifrån kommer pesticiderna?

- Diffus förorening
 - Ytavrinning och utlakning (till dränering och grundvatten), vindavdrift
 - Processer som påverkas av mark- & väderförhållanden, pesticidens egenskaper, samt brukningsmetoder (registrering & modellering).
- Punktförorening
 - Spill vid påfyllning och rengöring av sprututrustning, läckande munstycken, användning på grusade ytor (ex gårdsplaner), långa vägar etc.

Svenska riktvärden (exempel)

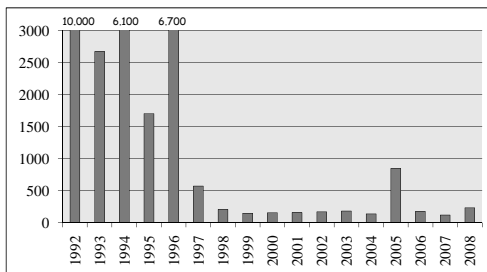
Pesticid	RV (µg/l)	Pesticid	RV (µg/l)
fluroxipyr (Starane)	100	fenpropimorf (Forbel)	0,2
glyfosat (Roundup)	100	tribenuronmetyl(Express)	0,1
klopyralid (Matrigon)	50	pirimikarb (Pirimor)	0,09
bentazon (Basagran)	30	metribuzin (Sencor)	0,08
mekoprop	20	sulfosulfuron (Monitor)	0,05
metamitron (Goltix)	10	triflusulfuronmetyl	0,03
MCPA	1	metsulfuronmetyl (Ally)	0,02
cyanazin (Bladex)	1	terbutylazin (Gardoprim)	0,02
isoproturon (Cougar)	0,3	rimsulfuron (Titus)	0,01
aklonifen (Fenix)	0,2	diflufenikan (Cougar)	0,005
metazaklor (Butisan)	0,2	esfenvalerat (Sumi-alpha)	0,0001

Riskindex

- Ett index som kombinerar resultaten från miljöövervakningen med riktvärden
- Ett sätt att jämföra utvecklingen över tiden och mellan områden vad gäller eventuell påverkan på vattenmiljön från pesticider

Vemmenhög – inte bara minskade halter utan även minskad "risk" (Toxicitetsindex, dvs summan av kvoten: detekterade halter/riktvärdet)

Påverkas biologin i vattendragen av den pesticidexponering som sker i jordbruksområden?

SPEAR konceptet

(Liess & von der Ohe 2005)

- SPEcies At Risk
- Generationstid ≥ 0.5 år
- Dålig migrationspotential
- Akvatiska stadier under högexponeringar
- SPEcies NOT At Risk
- Generationstid < 0.5 år
- God migrationspotential
- Adulta stadier under högexponeringar

Bedömningsgrunder för miljö kvalitet

- Kvantifierar ekologisk status
- Viktigt instrument för miljömålsuppföljning
- Men – för närvarande fokus på försurning och eutrofiering

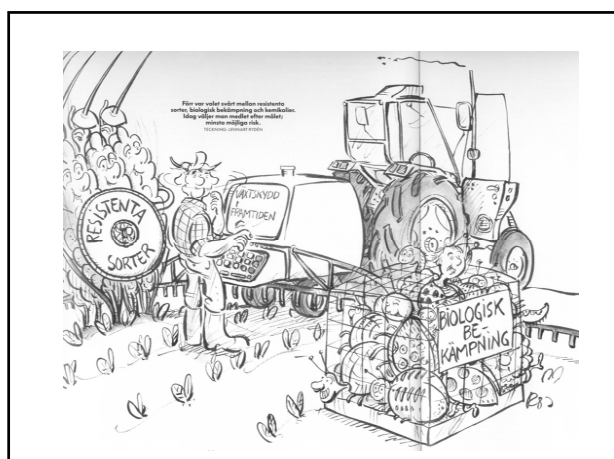

Varför pesticidundersökningar?

- Kunskapsbehov – hur fungerar det?
- Men, också behov av att undersöka utvecklingen över tiden
 - Sätta resultaten i ett större sammanhang
 - En rad politiska beslut har fattats under åren för att minska riskerna vid användning – men hur vet vi dessa har avsedd effekt?
- Resultaten från MÖ visar om åtgärder leder till förbättringar och om vi når uppsatta mål

Sammanfattning

- Vemmenhögprojektet visar att halterna i bäcken minskade (med 90%) med hjälp av goda råd och ekonomiska stöd
- Punktkällor och diffusa källor, minskande halter beror huvudsakligen på att lantbrukarna i området lärt sig att hantera medlen bättre
- För att minska det diffusa läckaget är det många 'många bäckar små' som gäller – ex. tidpunkt, skyddsavstånd, preparatval. Där är vi inte än!

Seminarium om en 'ny' generation insektsmedel -
neonikotinoider - 6 december på SLU

För information om pesticidövervakningen besök vår hemsida:

<http://www.slu.se/ckb>

Där finns länk till information om projekt, rapporter i pdf-
format, samt möjlighet att göra en sökning i den regionala
pesticid databasen <http://vaxtskyddsmedel.slu.se>

Miljöövervakningen finansieras
av Naturvårdsverket

